

Sygn. akt I C 3212/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 stycznia 2019 r.

Sąd Rejonowy w Zgierzu I Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący : Sędzia SR Joanna Łakomska - Grzelak

Protokolant : Justyna Umińska

po rozpoznaniu w dniu 28 stycznia 2019 r. w Zgierzu na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.**

przeciwko **Wojewódzkiemu Szpitalowi (...) w Z.**

o zapłatę

zasądza od Wojewódzkiego Szpitala (...) w Z. na rzecz (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.:

a/. kwotę 2759,14 zł (dwa tysiące siedemset pięćdziesiąt dziewięć złotych 14/100) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w transakcjach handlowych od dnia 16 sierpnia 2018 roku do dnia zapłaty;

b/. kwotę 167,26 zł (sto sześćdziesiąt siedem złotych 26/100);

c/. kwotę 1034 (tysiąc trzydzieści cztery) złote tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 3212/18

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 16 sierpnia 2018 roku (...) Spółka z o.o. z siedzibą w W. wystąpiła o zasądzenie od Wojewódzkiego Szpitala (...) - Curie w Z. kwoty 2759,14 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych od dnia wniesienia pozwu, tj. 16 sierpnia 2018 roku do dnia zapłaty oraz kosztów procesu według norm przepisanych. Nadto wniosła o zasądzenie kwoty 167,26 zł tytułem rekompensaty za koszty odzyskania wierzytelności zgodnie z art. 10 ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych. W uzasadnieniu pozwu powódka wskazała, iż dochodzone roszczenie wynika umowy z dnia 24 kwietnia 2014 roku oraz wykonanych na jej podstawie usług dla pozwanego i obejmuje odsetki za nieterminowe płatności należności głównych wynikających ze wskazanych faktur VAT. (pozew – k. 3-6)

W dniu 16 października 2018 roku Sąd wydał nakaz zapłaty przeciwko pozwanemu w postępowaniu upominawczym, uznając wcześniej, że brak jest podstaw do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym. (zarządzenie – k. 90, nakaz zapłaty – k. 91)

W sprzeciwie pozwany wniosł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów postępowania. Podniósł, iż spłacił należność główną wynikającą z faktur VAT przed wydaniem nakazu zapłaty. Zakwestionował żądanie wskazując na braki not odsetkowych mających skutkować niespełnieniem przez nie wymogów formalnych dla dokumentów księgowych, a w konsekwencji podnosząc zarzut nieudowodnienia roszczenia. Zgłosił zarzut przedawnienia odsetek objętych notami odsetkowymi (...), (...) i (...), zarzut nieuprawnionego anatocyzmu przy obliczeniu odsetek, braku doręczenia pozwanemu not o numerach (...) i (...) oraz braku postawy prawnej zasądzenia odsetek na poziomie odpowiadającym odsetkom ustawowym za opóźnienie w transakcjach handlowych z uwagi i zasądzenia

rekompensaty. Niezależnie od tego pozwany wskazał, iż żądanie powódki zapłaty odsetek za opóźnienie w transakcjach handlowych oraz zapłaty rekompensaty należy uznać za naruszenie art. 5 k.c.. Pozwany wniósł również o nieobciążanie go kosztami procesu stosownie do art. 102 k.p.c. z uwagi na trudną sytuację finansową Szpitala, a ostatecznie wniósł o nieobciążanie go obowiązkiem zapłaty odsetek stosownie do art. 5 k.c. z uwagi na ciężką sytuację finansową Szpitala. (sprzeciw – k. 94-99)

W odpowiedzi na sprzeciw z dnia 3 grudnia 2018 r. powódka podtrzymała powództwo w całości wskazując na charakter prawny roszczenia odsetkowego i jego powstanie w dacie zwłoki dłużnika niezależnie od wystawienia i doręczenia not odsetkowych. Odnosząc się do zarzutu przedawnienia wskazała na przerwanie jego biegu poprzez zavezwanie Szpitala do zawarcia ugody wnioskiem z 5 kwietnia 2018 roku. Podjęła szeroka polemikę z pozostałymi zarzutami i argumentami pozwanego (odpowiedź na sprzeciw – k. 149-161)

Pozwany Szpital w piśmie z dnia 17 grudnia 2018 roku podtrzymał zarzuty, twierdzenia i wnioski sprzeciwu (pismo – k. 184)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 29 kwietnia 2014 r. Wojewódzki Szpital (...) w Z. zawarł z (...) Spółką z o.o. z siedzibą w W. umowę nr (...), której przedmiotem było świadczenie usług w zakresie przeglądów tomografu komputerowego oraz rezonansu magnetycznego. Strony uzgodniły, że termin płatności za zrealizowane usługi nie przekroczy 60 dni licząc od dnia wystawienia faktury, a terminem zapłaty jest dzień obciążenia rachunku szpitala (§ 3 ust. 6 i 7 umowy). W § 11 ust. 2 umowy strony postanowiły, iż przed każdym wystąpieniem do sądu o zapłatę, wykonawca zavezwie zamawiającego do próby ugodowej – art. 184 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego. Zgodnie zaś z § 12 umowy, w sprawach nieuregulowanych umową zastosowanie miały przepisy ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych i przepisy ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny. (bezsporne, nadto potwierdzona kopia umowy – k. 7-11)

Powódka z wykonane usługi wystawiła pozwanemu następujące faktury VAT:

- nr (...) z dnia 12 listopada 2014 r. na kwotę 984 zł z terminem płatności 12 grudnia 2014 r.;
- nr (...) z dnia 28 listopada 2014 r. na kwotę 8610 zł z terminem płatności 27 stycznia 2015 r.;
- nr (...) z dnia 16 stycznia 2015 r. na kwotę 8772 zł z terminem płatności 15 lutego 2015 r.;
- nr (...) z dnia 27 lutego 2015 r. na kwotę 8610 zł z terminem płatności 28 kwietnia 2015 r.;
- nr (...) z dnia 29 maja 2015 r. na kwotę 8610 zł z terminem płatności 1 sierpnia 2015 r.;
- nr (...) z dnia 12 sierpnia 2015 r. na kwotę 8610 zł z terminem płatności 13 października 2015 r.;
- nr (...) z dnia 1 grudnia 2015 r. na kwotę 2952 zł z terminem płatności 30 grudnia 2015 r.;
- nr (...) z dnia 12 lipca 2017 r. na kwotę 10.209 zł z terminem płatności 12 sierpnia 2017 r. (bezsporne, nadto kopie faktur VAT – k. 16 - 23)

Pozwany Szpital uregulował należności z faktur nr (...), nr (...), nr (...) i (...) w dniu 31 grudnia 2015 roku, z faktury (...) w dniu 29 stycznia 2016 roku, z faktury (...) w dniu 29 stycznia 2016 roku do kwoty 5406 zł i w dniu 26 lutego 2016 roku do kwoty 3204 zł, z faktury (...) w dniu 29 lipca 2016 roku i z faktury (...) w dniu 2 listopada 2017 roku (bezsporne, nadto noty odsetkowe – k. 24-29, kopie potwierdzeń przelewów – k. 163-167).

Odsetki za opóźnienie w wysokości odsetek ustawowych w transakcjach handlowych, z uwzględnieniem zmian stóp procentowych, wyniosły:

- 84,16 zł z faktury (...) za okres od 13 grudnia 2014 roku do 31 grudnia 2015 roku,
- 637,85 zł z faktury nr (...) za okres od 28 stycznia 2015 roku do 31 grudnia 2015 roku,
- 611,40 zł z faktury nr (...) za okres od 17 lutego 2015 roku do 31 grudnia 2015 roku,
- 466,12 zł z faktury (...) za okres od 29 kwietnia 2015 roku do 31 grudnia 2015 roku,
- 351,83 zł z faktury (...) za okres od 2 sierpnia 2015 roku do 29 stycznia 2016 roku,
- 134,41 zł z faktury (...) za okres od 14 października 2015 roku do 29 stycznia 2016 roku liczone od kwoty 5406 zł i 103,01 zł za okres od 14 października 2015 roku do 26 lutego 2016 roku liczone od kwoty 3204 zł,
- 157,79 zł z faktury (...) za okres od 31 grudnia 2015 roku do 29 lipca 2016 roku,
- 212,57 zł z faktury (...) za okres od 15 sierpnia 2017 roku do 2 listopada 2017 roku (bezsporne, nadto wyliczenie – k. 162).

W dniu 5 kwietnia 2018 roku powodowa Spółka złożyła do Sądu Rejonowego w Zgierzu wniosek o zawezwanie pozwanego Szpitala do próby ugodowej obejmującej wierzytelność dochodzoną w niniejszym procesie proponując spłatę należności w ratach. Pomimo stawienia się na posiedzeniu pełnomocników Spółki i Szpitala do ugody nie doszło (bezsporne, nadto kopia wniosku – k.67-68, kopia protokołu – k. 70).

Pismem z dnia 12 lipca 2018 r. powódka wezwała pozwanego do zapłaty kwoty 2759,14 zł tytułem odsetek za opóźnienie w zapłacie zgodnie z załączonym saldem oznaczając termin zapłaty na 26 lipca 2018 roku. W treści pisma pełnomocnik powódki poinformowała pozwanego, iż w przypadku braku stanowiska w zakreślony terminie lub niedokonania zapłaty sprawa zostanie skierowana na drogę postępowania sądowego. (bezsporne, nadto wezwanie – k. 33)

W grudniu 2017 r. przeciwko pozwanemu wszczęte zostały dwa postępowania egzekucyjne na łączną kwotę ok. 110.000 zł. (bezsporne, nadto poświadczona za zgodność kopia zawiadomienia o wszczęciu egzekucji – k. 107,108)

Działalność pozwanego w marcu 2018 r. zakończyła się stratą w kwocie 2.810.347,87 zł, zaś w maju 2018 r. strata wyniosła 4.414.192,26 zł. (bezsporne, nadto poświadczona za zgodność kopia bilansu – k. 138-145)

Powyższy stan faktyczny był w istocie bezsporny. Został ustalony na podstawie zebranych dowodów w postaci dokumentów uznanych za rzetelne i wiarygodne. Pozwany Szpital nie kwestionował ani zawarcia umowy z powodowa Spółką i dokonania w jej wykonaniu dostawy usług objętych fakturami, ani wysokości należności z faktur i otrzymania faktur, ani dat zapłaty tych należności. Wprawdzie zakwestionował roszczenie o zapłatę skapitalizowanych odsetek co do zasady i wysokości, ale po złożeniu w odpowiedzi na sprzeciw żądanego przez Szpital wyliczenia ze wskazaniem kwot, od których odsetki zostały naliczone, okresu naliczenia i wysokości zastosowanej stopy procentowej nie odniósł się do tych okoliczności, poprzestając na ogólnikowym podtrzymaniu zarzutów sprzeciwu. Złożone wliczenie podlega nadto weryfikacji poprzez zwykłe obliczenia matematyczne, a zatem przy przyjęciu właściwych parametrów nie wymaga dalszego dowodzenia. Powódka właściwie określiła kwoty zaległości, wysokość obowiązujących w poszczególnych okresach stóp procentowych i okresy odsetkowe, rozpoczynając je dzień po dniu płatności faktur, a kończąc w dniu ich uregulowania przez Szpital. Tym samym wysokość należności uznać należało za udowodnioną, wbrew zarzutom sprzeciwu.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo było zasadne w całości.

Zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (Dz. U. z 2013 r. poz. 403 ze zm.), w transakcjach handlowych, w których dłużnikiem jest podmiot publiczny, wierzycielowi, bez wezwania, przysługują odsetki ustawowe za opóźnienie w transakcjach handlowych, za okres od dnia wymagalności świadczenia pieniężnego do dnia zapłaty, jeżeli są spełnione łącznie następujące warunki:

- 1) wierzyciel spełnił swoje świadczenie;
- 2) wierzyciel nie otrzymał zapłaty w terminie określonym w umowie.

Stosownie do art. 4a. cytowanej ustawy, do transakcji handlowych nie stosuje się przepisu art. 481 § 2 k.c., w myśl którego, jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była oznaczona, należą się odsetki ustawowe za opóźnienie w wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 5,5 punktów procentowych. Jednakże gdy wiarytelność jest oprocentowana według stopy wyższej, wierzyciel może żądać odsetek za opóźnienie według tej wyższej stopy.

Wyżej wymieniony przepis art. 4a, w sposób jednoznaczny określił stosunek przepisów cytowanej ustawy w zakresie należności odsetkowych do przepisów ogólnych określonych w Kodeksie cywilnym. Należy także mieć na względzie, iż także przed wprowadzeniem wskazanego przepisu w orzecznictwie przyjmowano, że regulacja z cytowanej ustawy stanowi *lex specialis* względem przepisów Kodeksu cywilnego (por. orzeczenie Sądu Okręgowego w Łodzi w sprawie III Ca 1571/16 oraz III Ca 1631/15, portal orzeczeń SO w Łodzi). Co więcej, sam pozwany pogląd taki reprezentował w licznie składanych przed styczniem roku 2016 sprzeciwach od nakazów zapłaty, bowiem odsetki wynikające z tejże ustawy były wówczas niższe od odsetek ustawowych.

W niniejszej sprawie uznać należało za spełnione przesłanki domagania się przez powodową Spółkę odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych i roszczenie w tym zakresie jest zasadne. Jak słusznie podniosła powodowa Spółka strony nie określiły w umowie wysokości należnych odsetek w przypadku opóźnienia w zapłacie. Strony zastrzegły jedynie, że w kwestiach nieuregulowanych stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego i ustawy Prawo zamówień publicznych. Strony w umowie nie umówiły się natomiast na odsetki ustawowe określone w Kodeksie cywilnym. Oznacza to, że w takim przypadku powódce należą się odsetki przewidziane przepisami prawa (tak też orzeczenie Sądu Okręgowego w Łodzi w sprawie III Ca 1571/16, portal orzeczeń SO w Łodzi). Nie ma przy tym żadnych powodów, w szczególności w postaci odrębnych przepisów czy właściwości zobowiązania, dla których odsetki od skapitalizowanych odsetek miałyby się różnić w zakresie wysokości stopy procentowej od odsetek od należności głównej.

Zarzuty Szpitala dotyczące formy i doręczenia not odsetkowych pozostają w oderwaniu od charakteru dochodzonego roszczenia i obowiązujących w tym zakresie przepisów. Odsetki za opóźnienie należą się wierzycielom wraz z zaistnieniem takiego opóźnienia w spełnieniu świadczenia, a powstanie należności nie jest uzależnione od wystawienia jakichkolwiek not i ich doręczenia dłużnikowi, co jednoznacznie wynika z art. 481 § 1 k.c., który nie został wyłączony mocą wskazywanej wyżej ustawy. Również umowa stron nie zawiera jakichkolwiek postanowień w tym zakresie, a tym samym nie ma podstaw do przyjęcia, że od doręczenia noty odsetkowej uzależniły one powstanie należności odsetkowej, co zresztą sprzeczne by było z istotą odsetek za opóźnienie i wskazanym wyżej przepisem.

Jak wskazano wyżej Szpital nie zakwestionował istnienia ani wysokości należności wskazanych w złożonych fakturach za wykonane na jego rzecz usługi, dat płatności faktur, ani daty faktycznego dokonania zapłaty. Tym samym parametry służące do wyliczenia wysokości odsetek zostały prawidłowo przyjęte, a wysokość roszczenia wykazana.

Za chybiony należało uznać również zarzut przedawnienia części roszczenia. Wprawdzie zgodzić się należy z pełnomocnikiem Szpitala, iż roszczenia odsetkowe jako świadczenie uboczne przedawnia się najpóźniej z dniem przedawnienia należności głównej, ale w okolicznościach sprawy nie można mówić o przedawnieniu jakiegokolwiek części należności głównej. Wszak wszystkie należności główne z faktur będących podstawą wyliczenia dochodzonych

skapitalizowanych odsetek zostały przez szpital zapłacone, tyle, że z opóźnieniem. Właśnie za ten okres opóźnienia powódce należą się odsetki, a zapłata części należności odpowiadającej kwocie głównej każdorazowo stanowi uznanie roszczenia i przerwanie biegu terminu przedawnienia niezapłaconej części (art. 123 § 1 pkt. 2 k.c.). Przyjęcie odmiennego stanowiska prowadziłoby do absurdalnego uprzywilejowania nierzetelnych dłużników, którzy chcąc uniknąć zapłaty należności odsetkowej zapłaciliby należność główną nawet w ostatnim dniu terminu przedawnienia roszczenia.

Najwcześniejsza spłata kwot objętych przedmiotowymi fakturami miała miejsce w dniu 31 grudnia 2015 roku i do tego czasu nie doszło do przedawnienia jakiegokolwiek części dochodzonych odsetek za opóźnienie, skoro najwcześniejsza data początkowa ich naliczania to 13 grudnia 2014 roku. Uznanie roszczenia skutkuje przerwaniem biegu terminu przedawnienia, a zatem biegło ono na nowo (art. 124 § 1 k.c.) i 3-letni termin przedawnienia roszczenia z art. 118 k.c. nie upłynął nie tylko do dnia złożenia wniosku o zawezwanie Szpitala do próby ugodowej, ale również do dnia wniesienia pozwu. Oczywistym jest przy tym, że najpóźniej z dniem wniesienia pozwu doszło do ponownego przerwania biegu terminu przedawnienia zgodnie z art. 123 § 1 pkt. 1 k.c..

Sąd zasądził zatem na rzecz powódki skapitalizowane odsetki ustawowe w transakcjach handlowych za opóźnienie w płatności poszczególnych faktur za okres od daty wymagalności do dnia zapłaty należności z poszczególnych faktur w łącznej wysokości 2759,14 zł.

Zarzut niedopuszczalnego anatocyzmu uznać należało za chybiony. Dochodzone odsetki wyliczone zostały od uregulowanych z opóźnieniem należności głównych, a nie od odsetek. Powódka była przy tym uprawniona do kapitalizacji odsetek i żądania dalszych odsetek naliczanych od dnia wniesienia pozwu na podstawie 482 § 1 k.c., co uczyniła.

Na rzecz powódki należało zatem zasądzić również dalsze odsetki za opóźnienie w transakcjach handlowych od dochodzonej należności od dnia 16 sierpnia 2018 r. (dzień wniesienia pozwu) do dnia zapłaty.

Zasadne było również żądanie zasądzenia kwoty 167,26 zł tytułem rekompensaty za koszty odzyskania należności na podstawie art. 10 ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych.

Zgodnie z ww. art. 10 ust. 1 ustawy, wierzycielowi, od dnia nabycia uprawnienia do odsetek, o których mowa w art. 7 ust. 1 lub art. 8 ust. 1, przysługuje od dłużnika, bez wezwania, równowartość kwoty 40 euro przeliczonej na złote według średniego kursu euro ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski ostatniego dnia roboczego miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym świadczenie pieniężne stało się wymagalne, stanowiącej rekompensatę za koszty odzyskiwania należności. Oprócz kwoty, o której mowa w ust. 1, wierzycielowi przysługuje również zwrot, w uzasadnionej wysokości, poniesionych kosztów odzyskiwania należności przewyższających tę kwotę (ust. 2).

Powyższy przepis stanowi implementację art. 6 ust. 1 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/7/UE z dnia 16 lutego 2011 r. w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych (Dz. U. UE L z dnia 23 lutego 2011 r.), która w art. 6 ust.1 stanowi: „Państwa członkowskie zapewniają, aby wierzyciel był uprawniony do uzyskania od dłużnika co najmniej stałej kwoty 40 EUR w przypadku, gdy odsetki za opóźnienia w płatnościach stają się wymagalne w ramach transakcji handlowych zgodnie z art. 3 lub 4.” Zgodnie z art. 6 ust. 3 Dyrektywy oprócz stałej kwoty 40 euro wierzyciel jest uprawniony do uzyskania od dłużnika rozsądnej rekompensaty za wszelkie koszty odzyskiwania należności przekraczające tę stałą kwotę, poniesione z powodu opóźnień w płatnościach dłużnika.

Oplata ta w praktyce może być żądana od każdego niezapłaconego w terminie rachunku lub faktury, niezależnie od wysokości wynikającego z nich roszczenia. Rekompensata przysługuje wierzycielowi, który spełnił świadczenie i nie otrzymał zapłaty. W takim przypadku wierzyciel automatycznie nabywa prawo do zryczałtowanej rekompensaty w

wysokości 40 euro. Tym samym bez znaczenia pozostaje fakt czy powódka poniosła koszty mniejsze niż wskazana kwota. Dopiero, gdyby koszty odzyskiwania należności poniesione z tytułu opóźnień w zapłacie w transakcji handlowej przekroczyły wspomniane 40 euro, wierzycielowi przysługiwałby zwrot tych wyższych kosztów.

Sąd zasądził zatem na rzecz powódki kwotę 167,26 zł tytułem rekompensaty za koszty odzyskiwania należności (40 euro x 4,1815 zł). Jak wynika przy tym z brzmienia przepisu art. 10 ust. 1 powołanej ustawy, koszty odzyskiwania należności należne są za każde świadczenie, a zatem od każdej należności określonej w fakturze, której termin płatności upłynął.

Sąd nie znalazł podstaw do odstąpienia od zasądzenia na rzecz powoda odsetek na podstawie art. 5 k.c..

Klauzula generalna niedopuszczalności czynienia ze swego prawa użytku sprzecznego z zasadami współzycia społecznego ma na celu zapobieganie stosowaniu prawa w sposób prowadzący do skutków nieetycznych lub rozminających się w sposób zasadniczy z celem danej regulacji prawnej. Jeśli więc uwzględnienie powództwa, zgodnego z literą prawa, powodowałoby skutki rażąco niesprawiedliwe i krzywdzące (*summum ius summa iniuria*), nie dające się zaakceptować z punktu widzenia norm moralnych i wartości powszechnie uznawanych w społeczeństwie, art. 5 k.c. zezwala na jego oddalenie. Należy jednak pamiętać, że istotą prawa cywilnego jest ochrona praw podmiotowych, tak więc odmowa udzielenia tej ochrony podmiotowi, który korzysta z przysługującego mu prawa podmiotowego w sposób zgodny z jego treścią, może mieć miejsce zupełnie wyjątkowo i musi być uzasadniona istnieniem szczególnych okoliczności uzasadniających przyjęcie, że w określonym układzie stosunków uwzględnienie powództwa prowadziłoby do skutków szczególnie dotkliwych oraz nieakceptowanych (wyrok Sądu Najwyższego z 20 sierpnia 2015 r., II CSK 555/14).

W niniejszej sprawie powódka realizuje jedynie przysługujące jej z mocy ustawy prawo do żądania zapłaty odsetek w przypadku opóźnienia w spełnieniu świadczenia przez dłużnika. Brak zapłaty w terminie przez kontrahentów może powodować zaburzenie płynności finansowej przedsiębiorcy i dalsze negatywne skutki łącznie z niewypłacalnością, wobec czego uzasadnione jest stosowanie przez przedsiębiorców przedmiotowych odsetek za opóźnienie w transakcjach handlowych. Jest to w zasadzie jedyny, poza uprawnieniem wynikającym z art. 10 ust. 1 cytowanej ustawy, instrument, jakim dysponują wierzyciele względem takich dłużników jak pozwany Szpital. Co więcej, przyjęcie koncepcji, w myśl której dochodzenie przez nich odsetek byłoby sprzeczne z art. 5 k.c. mogłoby w konsekwencji doprowadzić do tego, iż żaden podmiot nie zdecydowałby się na zawarcie umowy z pozwanym, co mogłoby mieć drastyczne konsekwencje dla życia i zdrowia pacjentów. Powszechnie wiadomo, że większość podmiotów leczniczych - zwłaszcza publicznych - boryka się z problemem niedofinansowania i w efekcie narastającego zadłużenia wobec kontrahentów, w jednocześnie nie ma prawa odmówić wykonywania działalności leczniczej, w szczególności w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia pacjenta. Pomimo tego ustawodawca nie wyłączył w stosunku do podmiotów leczniczych stosowania wskazanej ustawy, a zatem sama zła kondycja finansowa Szpitala i charakter jego działalności nie mogą być wystarczającym argumentem dla zastosowania art. 5 k.c.. Co więcej pozwany miał szansę uregulować należność w ratach w dogodnych terminach, ale odmówił zawarcia w tym zakresie ugody podczas postępowania pojednawczego w sprawie I Co 535/18, choć uprzednie wezwanie go do próby ugodowej było zastrzeżone w umowie stron.

Sąd nie znalazł podstaw do odstąpienia od obciążania pozwanego kosztami procesu stosownie do art. 102 k.p.c..

Instytucja odstąpienia od obciążenia strony przegrywającej kosztami postępowania przewidziana w art. 102 k.p.c. wyraża zasadę słuszności w orzekaniu o kosztach, stanowiąc wyjątek od zasady odpowiedzialności za wynik procesu. Wyjątek niepodlegający wykładni rozszerzającej, wykluczający stosowanie wszelkich uogólnień i wymagający do swego zastosowania wystąpienia wyjątkowych okoliczności. Przepis nie konkretyzuje pojęcia wypadków szczególnie uzasadnionych, pozostawiając ich kwalifikację przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danej sprawy, sądowi. Jego zastosowanie znajduje uzasadnienie wyłącznie w szczególnych wypadkach, które każdorazowo podlegają ocenie przez sąd orzekający na tle okoliczności konkretnej sprawy.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 29 czerwca 2012 r. (I CZ 34/12, LEX nr 1232459), do kręgu "wypadków szczególnie uzasadnionych" w rozumieniu art. 102 k.p.c. należą okoliczności zarówno związane z samym przebiegiem procesu, jak i leżące

na zewnątrz. Do pierwszych zalicza się np. charakter żądania poddanego rozstrzygnięciu, jego znaczenie dla strony, subiektywne przekonanie strony o zasadności roszczeń, przedawnienie, do drugich - sytuację majątkową i życiową strony, z zastrzeżeniem, że nie jest wystarczające powołanie się jedynie na trudną sytuację majątkową, nawet jeśli była podstawą zwolnienia od kosztów sądowych i ustanowienia pełnomocnika z urzędu (tak też postanowienia Sądu Najwyższego: z 5 lipca 2013 r. IV CZ 58/13, Lex nr 1396462; z 29 czerwca 2012 r. I CZ 34/12, Lex nr 1232459; z 1 grudnia 2011 r. I CZ 26/11, Lex nr 1101325). Całokształt okoliczności, które mogłyby uzasadniać zastosowanie tego wyjątku powinny być ocenione z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego. W postanowieniu z dnia 26 września 2012 r. (II CZ 100/12, LEX nr 1232760) Sąd Najwyższy wskazał, iż ocena, czy w sprawie zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony należy do swobodnej decyzji sądu ze względu na konieczność zapewnienia poczucia sprawiedliwości oraz realizacji zasady słuszności.

Pozwany znajduje się w bardzo trudnej sytuacji finansowej, która skutkowałą brakiem możliwości spełnienia przedmiotowego zobowiązania w terminie. Pozwany jest zmuszony zawierać kontrakty z Narodowym Funduszem Zdrowia według stawek niepokrywających rzeczywistych kosztów udzielania świadczeń zdrowotnych. W grudniu 2017 r. zostały wszczęte przeciwko pozwanemu dwa postępowania egzekucyjne na niebagatelną kwotę 110.000 zł, a straty liczone są w milionach. Z punktu widzenia ekonomicznego działalność pozwanego nie jest nastawiona na osiąganie zysków. Celem nadrzędnym działalności Szpitala jest zaś udzielanie świadczeń medycznych oraz pomoc pacjentom, co w obiektywnym ujęciu służy dobru publicznemu.

Wszystkie te okoliczności mogłyby skutkować zastosowaniem art. 102 k.p.c. gdyby nie fakt, że dramatyczna sytuacja finansowa Szpitala jest stanem permanentnym, od lat wykorzystywanym do unikania kosztów procesu z pokrzywdzeniem wierzycieli. Jak słusznie podniósł pełnomocnik powódki Szpital miał obowiązek zabezpieczyć środki na realizację umowy zawartej w trybie zamówienia publicznego, zwłaszcza, że Spółka nie miała możliwości odmowy spełniania swoich obowiązków umownych czy wstrzymania się z ich wykonaniem do czasu zapłaty. Nie ma podstaw by zabezpieczająca na swoim „odcinku” funkcjonowanie Szpitala powoda Spółka ponosiła negatywne konsekwencje rozwiązań systemowych skutkujących niedofinansowaniem podmiotów leczniczych, szczególnie, że prowadząc tego typu działalność jest uzależniona właśnie od takich podmiotów. Ich nieterminowe obsługiwane zadłużenia wpływa negatywnie na płynność finansową kontrahenta.

Przede wszystkim przeciwko odstąpieniu od obciążenia Szpitala kosztami przemawia odmowa skorzystania z szansy zawarcia ugody z powodową Spółką, pomimo oczywistej wręcz zasadności roszczeń powódki. Z umowy stron wynika jednoznacznie, że przed każdym wystąpieniem do sądu o zapłatę, wykonawca zawezwie zamawiającego do próby ugodowej – art. 184 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r.. Postawa Szpitala, który z reguły odmawia zawarcia ugód, o ile nie dochodzi do rezygnacji wierzycieli choćby z żądania odsetek i kosztów, pozwala stwierdzić, że taki wymóg umowny służy jedynie odwlekaniu wszczynania procesów. Powodowa Spółka nie tylko czekała cierpliwie na uregulowanie należności tracąc część możliwych do uzyskania odsetek od odsetek i kredytując pozwanego Szpitala, ale też wywiązała się z obowiązku uprzedniego skorzystania z postępowania pojednawczego, a zatem obarczanie jej kosztami procesu byłoby w tej sytuacji sprzeczne z zasadami słuszności.